

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут публічного управління
та державної служби
Кафедра публічної політики
Інститут досліджень безпеки Європейського Союзу (Франція)
Гранадський університет (Іспанія)
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадкі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Державний університет в Гуарапуаві (Бразилія)

Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

20–21 травня 2022 року

Харків
2022

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

Редакційна колегія:

Балацинова А. Д. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Васильєва С. О. – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Кін О. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Собченко Т. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ткачова Н. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Цапко А. М. – канд. пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол №7 від 20.07.2022 року)*

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20–21 травня 2022 р.) / за ред. Боярської-Хоменко А. В., Попової О. В. ; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2022. 498 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти з питань методології, історичного та компаративного дискурсу розвитку педагогічної науки; організаційних, дидактичних і методичних засад реалізації дистанційного та змішаного навчання; педагогічних засад інклюзивної освіти; інновацій в освіті; розвитку загальної і вищої освіти; освіти дорослих; цифрових трансформацій в публічному управлінні та адмініструванні.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, здобувачам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Plavchan P.	405
International Higher Education Policy of the Member States of the European Union	
Плавчан П., Затько Й., Омельченко С.	411
Сучасний університет: місії, функції, академічні цінності та тенденції подальшого розвитку	
Ronomarova N.	415
The Future Teachers' Training Concept: Methodical Aspect	
Попова О. В., Жуков В. П.	418
Сутнісно-змістова характеристика емпатійно-партисипативної підготовки майбутнього вчителя	
Починкова М. М.	422
Роль знань у процесі формування критичного мислення майбутніх фахівців у ЗВО	
Ревенко І. В., Усиченко О. В.	425
Інформаційно-комунікаційне середовище як фактор підготовки здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти	
Рогова Т. В.	428
Командна робота педагогічного колективу як запорука розвитку учасників освітнього процесу	
Романенко Н. П.	432
Диференційоване навчання як засіб задоволення навчальних потреб учнів початкової школи	
Рябовол Л. Т.	435
Методика викладання юридичних дисциплін у закладах вищої освіти: мета, завдання, зміст	
Ситнікова О. В.	438
До питання формування у майбутніх бакалаврів філології компетентності міжкультурної взаємодії	
Сімакова С. І.	442
Проблема готовності майбутніх фахівців музичного мистецтва до професійного самовдосконалення	
Сутановська В. О.	445
Ступінь наукової розробки проблеми формування навичок soft skills у здобувачів вищої педагогічної освіти	
Трубавіна І. М.	449
Зміст підготовки майбутніх офіцерів національної гвардії до військово-соціальної роботи	
Хромченко О. В.	452
Активізація самостійної роботи студентів засобами методу проєктів	
Цалапова О. М.	455
Проєктування як форма активізації практичної діяльності в контексті національно-патріотичного виховання	

THE FUTURE TEACHERS' TRAINING CONCEPT: METHODICAL ASPECT

Ponomarova N.

DSc in Pedagogy, Professor

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

Kharkiv, Ukraine

Розкрито концептуальні засади (суть, мету, завдання, підходи, принципи, зміст, форми та методи) методичної підготовки майбутніх учителів фізики, математики та інформатики, а також магістрів з освітніх, педагогічних наук на фізико-математичному факультеті ХНПУ імені Г.С. Сковороди.

***Ключові слова:** майбутній учитель, фізика, математика, інформатика, освітологія, методична підготовка.*

The article author reveals the conceptual principles (the essence, purpose, tasks, approaches, content, forms and methods) of methodical training of future teachers of Physics, Mathematics and Computer Science at the Faculty of Physics and Mathematics of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

***Key words:** future teachers, Physics, Mathematics, Computer Science, Osvitology, methodical training.*

Nowadays, a new education system is being developed in Ukraine and the success of it depends primarily on the proper training and retraining of teachers. The Concept of development of pedagogical education notes that the content, structure, standards and methods (technologies) of teaching in the system of pedagogical education need significant renewal and modernization [1]. This problem acquires special significance and attention to the perspective of methodical training of future teachers.

A large number of scientific researches are devoted to the development of theoretical training of future teachers in the methodology of teaching certain subjects. For example, the studies of P. Atamanchuk, O. Bugayov, S. Goncharenko, E. Korshak, M. Martyniuk, O. Lyashenko, O. Sergeev, O. Trifonova, V. Sharko deal with the training of Physics teachers. The works of I. Akulenko, N. Gluzman, O. Zhernovnikova, O. Matyash, V. Motorina, E. Nelin, T. Richter, Y. Prostakova (Sushko), S. Skvortsova, N. Tarasenkova and others highlight the problems of methodical training of future teachers of Mathematics. In scientific researches of N. Balyk, L. Bilousova, Y. Goroshko, V. Lapinsky, M. Zhaldak, N. Morse, N. Olefirenko, V. Osadchy, N. Ponomarova, Z. Seidametova, S. Semerikov, Y. Ramsky, O. Spivakovsky, Y. Trius and others the principles of the methodical system of teacher training in Computer Science are determined and developed.

The institutions of higher pedagogical education have accumulated significant practical experience in methodical training of future teachers.

Thus, the Faculty of Physics and Mathematics of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University implements the concept of methodical training of future teachers as a part of the formation of their readiness for further professional teaching,

which takes into account specific features of each specialty (for which future teachers are trained), purpose, objectives, approaches, principles, content, forms and methods.

Methodical training of future teachers at the Faculty of Physics and Mathematics is carried out on the basis of integration of such methodical approaches as systemic, personality-oriented, acmeological, competence, activity, synergetic.

The principles of methodical training of future teachers include the following: consistency, continuity and systematicity; scientificity and relevance (knowledge and professional skills); connection of theory with practice; consciousness, activity and independence; axiology, integration, predictability, innovation, reliance on their own practical experience.

The purpose of methodical training of future teachers at the Faculty of Physics and Mathematics is to formate methodological competence of future teachers as a part of their readiness to professional pedagogical activities in educational institutions of different levels.

The tasks of methodical training of applicants for higher pedagogical education are the following:

- mastering theoretical knowledge of methods of teaching Physics, Mathematics, Computer Science;
- formation of general and special methodical skills;
- formation of professional psychological and pedagogical qualities of future teachers;
- formation of future teachers' emotional and value attitude to learning;
- gaining their own experience of professional pedagogical activity in the context of the formation of methodical competence.

The foundations for the formation of methodical competence of future teachers are laid from the first year of their training in the study of such general psychological and pedagogical disciplines as "Pedagogy" and "Psychology", the content of which takes into account the specifics of the subject.

Mastering subject knowledge in Physics, Mathematics, Computer Science is the basis for further successful methodical training of future teachers.

The core role in the methodical training of future teachers of Physics, Mathematics and Computer Science at the first (bachelor's) level of higher education is played by disciplines of teaching methods as the most important components of educational programs ("Methods of Teaching Physics", "Methods of Teaching Mathematics", "Methods of Teaching Computer Science"). These educational methodical disciplines have a special structure and features of teaching.

The implementation of the concept of the New Ukrainian School led to the beginning of updating the content of methodical training of future teachers. Thus, the content of methodical disciplines, topics of research work of students have been significantly supplemented, special forms of students' educational activities have been introduced, and the list of teaching aids has been expanded.

Student-oriented technology for building methodical training for future teachers includes their involvement in projects on individual topics and helps to reveal their potential.

The specifics of the Faculty of Physics and Mathematics is that the methodical training of future teachers in the specialties of the Faculty should ensure the formation of skills in methodically and technically correct preparation and performance of demonstration of experiments, including Physics, laboratory workshops, skills in using physical devices and more.

Pedagogical practice in general and specialized secondary education institutions is an integral part of the educational process of teacher training at the Faculty of Physics and Mathematics.

The Bachelors curriculum provides for continuous propaedeutic pedagogical practice, pedagogical practice in secondary education institutions and organizational and educational pedagogical practice in children's health and recreation facilities [2]. Pedagogical practice in institutions of profile and specialized secondary education and research practice are provided for Master degree [3].

Applicants for higher pedagogical education at the Faculty of Physics and Mathematics are motivated in every way to professional methodical growth. For example, for last two years, the best practicing teachers, leading methodologists, heads of educational institutions of Ukraine have been actively invited to meetings with the future teachers.

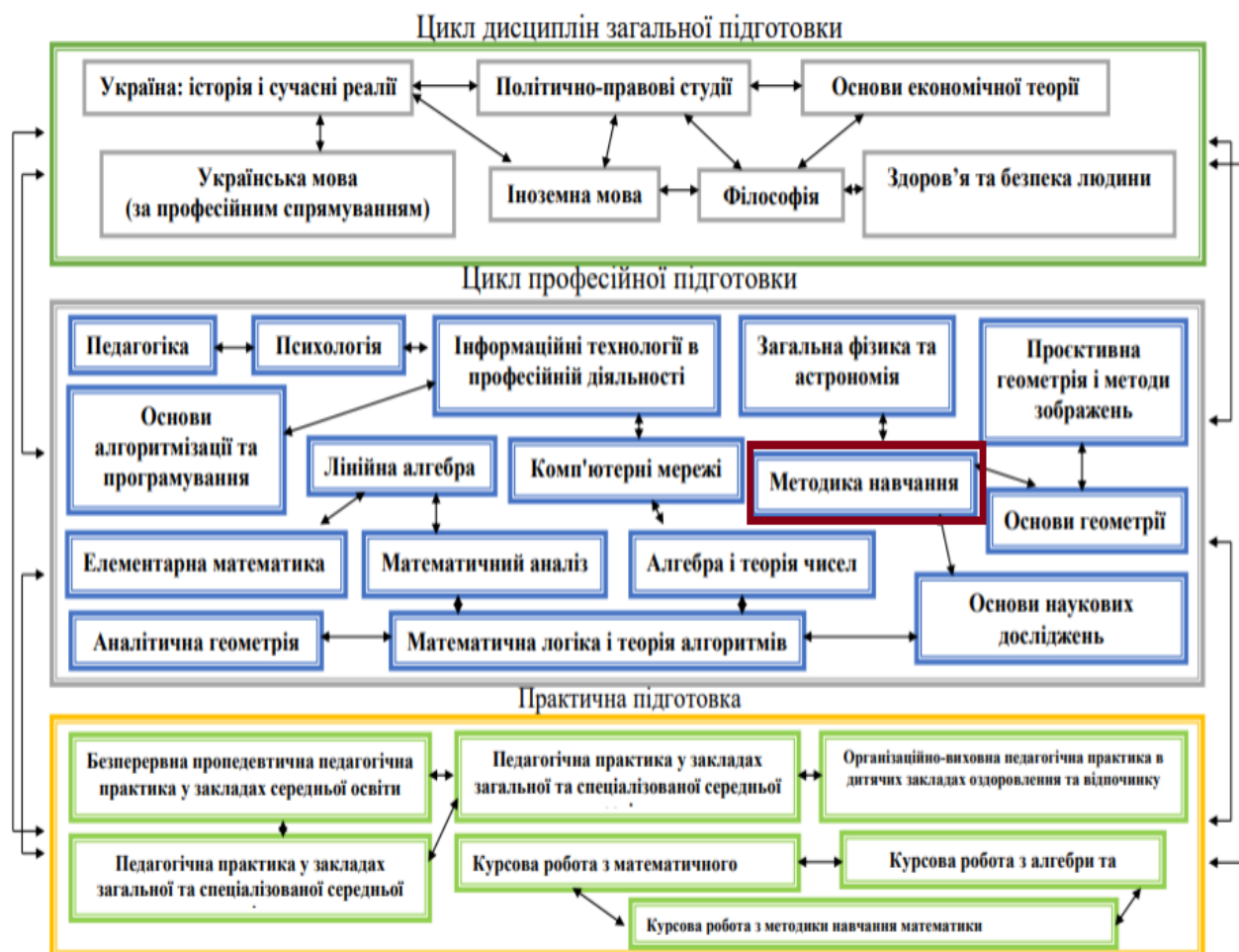

Fig. 1. Structural and logical scheme of studying by applicants of the first (bachelor's) level of higher education of educational components on the example of EP "Mathematics in educational institutions" [2].

Thus, the analysis of the experience of implementing a holistic concept of methodical training of future teachers of Physics, Mathematics, Computer Science, as well as Masters of Education at the Faculty of Physics and Mathematics of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University shows that methodical training of future teachers is cross-cutting period of their study and is the integration of subject, general psychological and pedagogical, methodical knowledge and their own practical experience of activities in the specialty.

The implementation of the developed concept of methodical training of future teachers allows to provide preconditions for creation of a trajectory of their further professional development focused on their personal and professional growth, successful professional self-realization.

References

1. The Concept of development of pedagogical education. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> (date of application 17.02.2022).
2. Educational programs of the first (bachelor's) level of higher education. URL: <http://smc.hnpu.edu.ua/node/41> (date of application 17.02.2022).
3. Educational programs of the second (master's) level of higher education. URL: <http://smc.hnpu.edu.ua/node/43> (date of application 17.02.2022).

СУТНІСНО-ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕМПАТІЙНО-ПАРТИСИПАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Попова О. В.

докторка педагогічних наук, професорка

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Жуков В. П.

доктор філософії, доцент

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

У статті визначено основні фактори, які актуалізують проблему емпатійно-партисипативної підготовки майбутнього вчителя; розкрито суть означеної підготовки (метою якої є формування професійних компетенцій, що базуються на співпраці, співтворчості та педагогічній емпатії) та надано змістове наповнення її методологічного, теоретичного та практичного компонентів.

Ключові слова: майбутній вчитель, педагогічна емпатія, партисипативність, емпатійно-партисипативна підготовка, змістове наповнення.

The article identifies the main factors that actualize the problem of empathic-participatory training of future teachers; the essence of the mentioned training (the